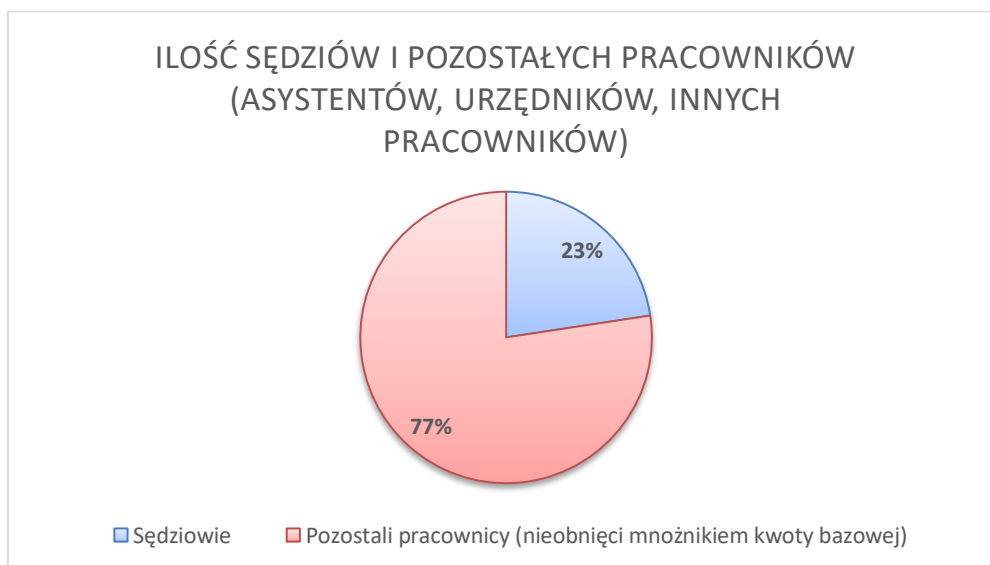

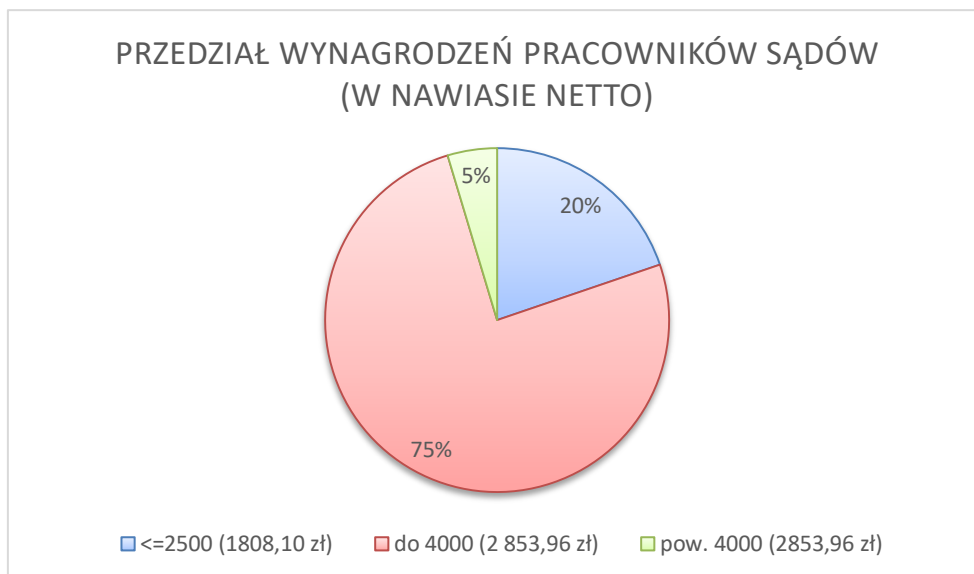
ANALIZA MIĘDZYKŁADOWEJ ORGANIZACJI ZWIĄZKOWEJ NSZZ „SOLIDARNOŚĆ” PRACOWNIKÓW SĄDOWNICTWA DOTYCZĄCA SYTUACJI PŁACOWEJ PRACOWNIKÓW SĄDÓW

ul. Floriana 7 40-286 Katowice; tel. 792-409-067; e-mail: edyta.odyjas@onet.pl; www.ps-solidarnosc.org.pl

Blisko 80% osób pracujących w sądach powszechnych nie jest sędziami. 66% pracowników to rzesza ponad 35 tys. urzędników, asystentów sędziów i innych pracowników, których wynagrodzenia nie zależą od ustalonej w budżecie kwoty bazowej. **Jest to kadra, od której będzie zależało wdrożenie zapowiadanych przez resort sprawiedliwości znaczących reform.** Ta ogromna większość pracowników zarabia bardzo mało. Ich wynagrodzenia netto w stosunku do wynagrodzeń netto sędziów są wyjątkowo niskie, gdyż nie korzystają z przywileju nieodprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne.

W tej największej grupie pracowników blisko **95% nie przekracza wynagrodzenia zasadniczego** ponad kwotę 4.000,00 zł brutto (**2.853,95 zł netto**). Aż **20% pobiera wynagrodzenie zasadnicze maksymalnie do kwoty 2.500,00 zł brutto (1808,10 zł netto)**. Zaledwie **5% pracowników (nie będących sędziami) przekracza próg 4.000,00 zł brutto (2.853,95 zł netto)**, zbliżony do średnich podawanych w mediach.

Pracownicy wykonujący swoje obowiązki w sądach powszechnych, których wynagrodzenie nie jest oparte o mnożnik kwoty bazowej dzielą się na trzy główne grupy: **asystentów sędziów** – wykwalifikowanych prawników, którzy mają służyć wsparciem sędziom przy przygotowywaniu projektów orzeczeń sądowych, **urzędników** – którzy stanowią kadrę pracowników administracyjnych wspomagających pion orzeczniczy i **innych pracowników** tzw. obsługi.

Analiza wynagrodzeń dla każdej z tych grup odrębnie prowadzi do jeszcze bardziej zatrważających wniosków. Z tej grupy jedynie wynagrodzenie asystentów sędziów jest w sposób funkcjonalny regulowane na poziomie rozporządzenia i ustalone na kwotę 3.000 zł – 4.200 zł. Z tej grupy **95% asystentów sędziów osiąga wynagrodzenie zasadnicze na poziomie 2.501,00 zł – 4.000,00 zł brutto**, tj. pomiędzy **1.808,88 zł a 2.853,96 zł netto**. Rozpiętość „widełek płacowych” w rozporządzeniu dotyczącym urzędników i innych pracowników powoduje, że w praktyce jest to regulacja „pozorna”. Trudno uznać za uregulowanie płac urzędników określenie przedziału wynagrodzeń od kwoty 2.000 zł do 7.000 zł czy 12.000 zł. Przy takiej konstrukcji prawnej w tym zakresie na przestrzeni lat powstały ogromne dysproporcje płacowe, których niwelowanie pochłonęło środki kierowane z budżetu na zwiększenie funduszu płac w 2016 i 2017 roku.

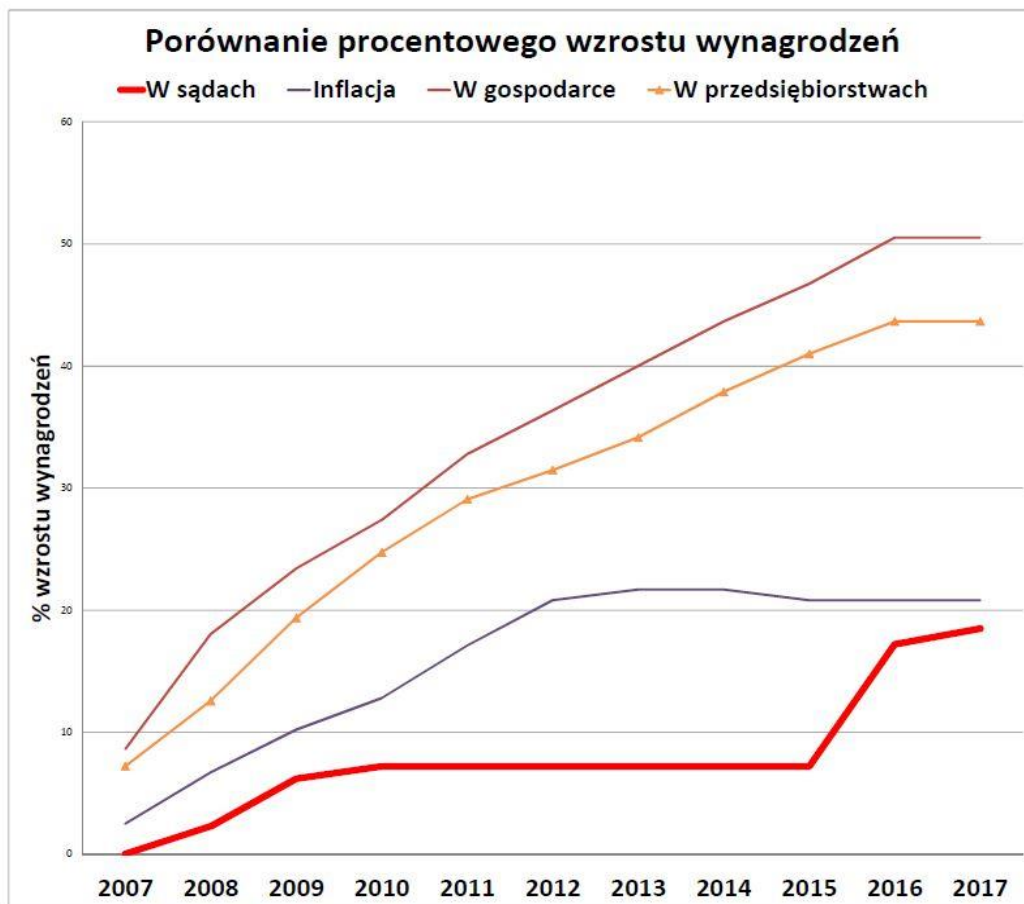
W najbardziej licznej grupie **tylko urzędników sądowych 14% zatrudnionych pobiera wynagrodzenie zasadnicze nie przekraczające kwoty 2.500,00 zł brutto (1.808,10 zł netto)**, zaledwie **6% pobiera wynagrodzenie przekraczające poziom 4.000,00 zł brutto (2.853,96 zł netto)**. Pozostała, przeszło **80%** grupa urzędników nie przekracza kwoty 4.000,00 zł brutto (**2.853,96 zł netto**). **W grupie zawodowej innych pracowników (obsługa) w zatrważającej większości, bo aż 90% poziom wynagrodzenia zasadniczego nie przekracza kwoty 2.500,00 zł brutto (1.808,10 zł netto).**

WYNAGRODZENIA PRACOWNIKÓW SĄDÓW NA TLE WSKAŹNIKÓW WYNAGRODZEŃ I POZIOMU INFLACJI

Wynagrodzenia pracowników sądów są zamrożone od 2011 r., a w 2010 r. zostały zwaloryzowane w symboliczny sposób. Zważywszy, że w latach 2010–2013 występowało zjawisko inflacji (według obliczeń GUS wynosiła ona: 2,6% w 2010 r., 4,3% w 2011 r., 3,7% w 2012 r., 0,9% w 2013 r., 0,0% w 2014 r., -0,9% w 2015 r., -0,6% w 2016 r.), **spowodowało to konsekwentne, coroczne zmniejszanie realnej wartości wynagrodzeń** wypłacanych tej grupie osób. Tak więc w ciągu ostatnich siedmiu lat wynagrodzenia pracowników sądów **wykazywały tendencję degresywną** (nominalnie świadczenia te pozostawały bez zmian, lecz obniżała się ich siła nabywcza). Jak zauważył **Trybunał Konstytucyjny** (postanowienie sygn. S 4/15) pracownicy sądów objęci są gwarancjami wynikającymi z zasady zaufania obywateli do państwa i stanowionego przez nie prawa (art. 2 Konstytucji), zasady równości (art. 32 Konstytucji) oraz prawa do równej ochrony praw majątkowych (art. 64 ust. 2 Konstytucji). „(...) ustawodawca przy podejmowaniu decyzji o zasadach kształtowania wynagrodzeń w sferze budżetowej jest zobowiązany do przestrzegania postanowień ustawy zasadniczej oraz wnikliwego rozważenia, czy przyjęte przez niego rozwiązania są optymalne i właściwie rozkładają ciężar prowadzonych reform społecznych i gospodarczych. Jest to szczególnie istotne zwłaszcza wtedy, gdy jego rozstrzygnięcia mają dotyczyć tylko niektórych kategorii pracowników sfery budżetowej oraz pogarszają ich sytuację osobistą i ekonomiczną w sposób względnie trwały (na wiele lat). W tego typu sytuacjach wystarczającym uzasadnieniem dla podejmowanych rozwiązań nie może być jedynie ogólne powołanie się na trudną sytuację budżetową, albowiem równowaga finansów publicznych jest tylko jedną z ważnych wartości konstytucyjnych (...)”.

Poniższy wykres obrazuje jak kształtują się wynagrodzenia pracowników sądów na tle poziomu inflacji, przeciętnego wynagrodzenia w przedsiębiorstwach i w gospodarce.

Wzrost poziomu wynagrodzeń zasymulowany został tymi wskaźnikami narastająco, rok do roku. W efekcie **widoczne jest jak kwoty niewaloryzowanych wynagrodzeń pracowników sądów odstają od realiów rynkowych**. Widoczny „skok” wynagrodzeń spowodowany jest zwiększeniem środków na wynagrodzenia, głównie w roku 2016, jednak w ten sposób nie udało się nawet usunąć skutków inflacji.

Wzrost wynagrodzeń w sądach	Wzrost wynagrodzeń na poziomie inflacji	Wzrost wynagrodzeń w gospodarce	Wzrost wynagrodzeń w przedsiębiorstwach
-----------------------------	---	---------------------------------	---

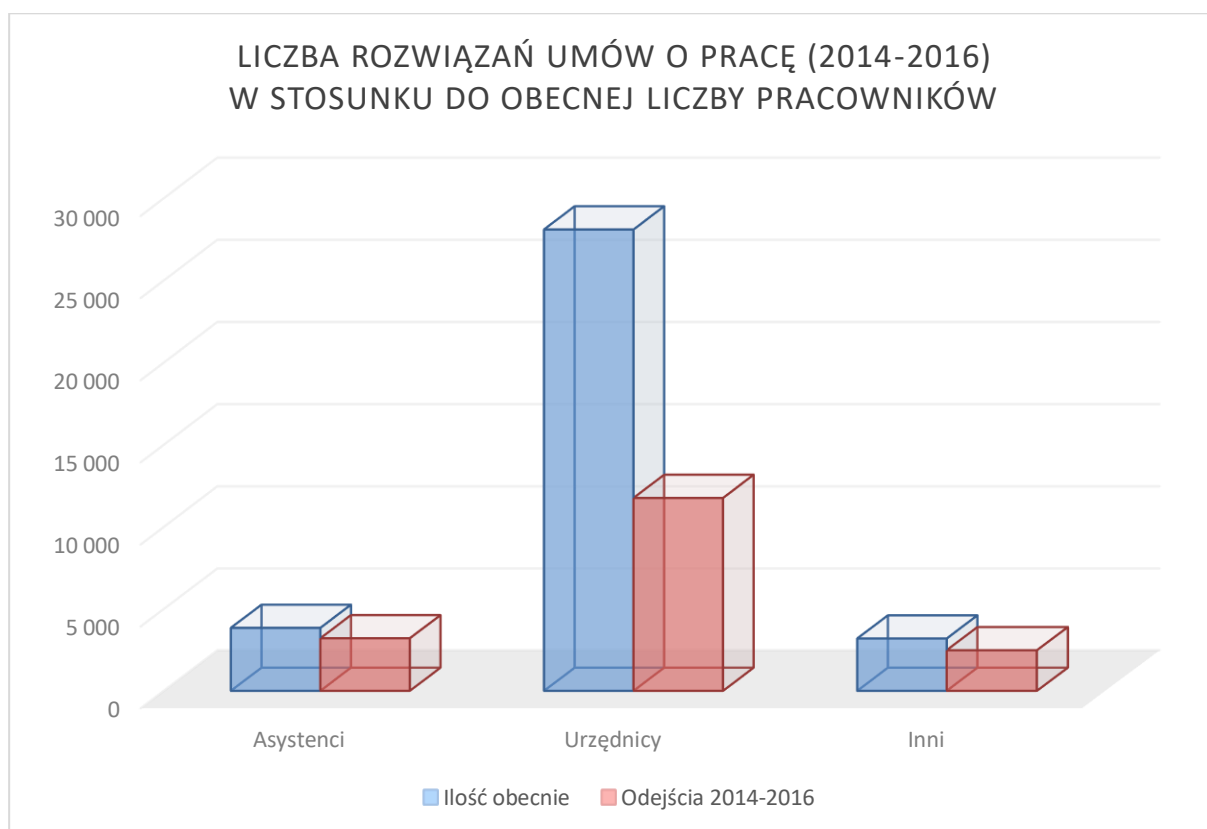
2007	0	2,5	8,63	7,22
2008	2,3	6,7	18,03	12,57
2009	6,2	10,2	23,43	19,37
2010	7,2	12,8	27,36	24,73
2011	7,2	17,1	32,77	29,08
2012	7,2	20,8	36,37	31,48
2013	7,2	21,7	40,01	34,15
2014	7,2	21,7	43,67	37,88
2015	7,2	20,8	46,74	40,99
2016	17,2	20,8	50,52	43,66
2017	18,5	20,8	50,52	43,66

Poziom wynagrodzeń oraz skutki braku waloryzacji i nieadekwatności do poziomu zarobków w Polsce powodują określone konsekwencje. Można je próbować zmierzyć odpływem kadry pracowników z sądów powszechnych. Uwzględniając fakt, że fluktuacja kadr jest zjawiskiem trudnym do mierzenia warto jednak zwrócić uwagę, że liczba rozwiązanych umów o pracę z sądami w ciągu ostatnich lat budzi duże zaniepokojenie i jest spójna z wcześniejszymi uwagami co do poziomu wynagrodzeń. Należy podkreślić, że poniższe dane liczbowe pomijają sytuacje skorzystania przez pracowników z prawa do emerytury.

ROZWIĄZANIE UMOWY W LATACH 2014 - 2016

(bez emerytów)

GRUPA	2014 r.	2015 r.	2016 r.	razem
ASYSTENCI	1 059	1 054	1 100	3 213
URZĘDNIICY	4 255	4 122	3 391	11 768
INNI PRACOWNICY	810	913	759	2 482

W efekcie obserwujemy, że w ciągu 3 lat z sądami rozstały się osoby, których liczba stanowi: 82% liczby obecnych asystentów sędziów, 42% liczby obecnych urzędników sądowych, 78% liczby obecnych innych pracowników sądów. Zjawisko to obserwowane nawet na uśrednionej rocznej liczbie rozwiązań umów o pracę powinno budzić duże obawy rządu planującego wdrażać w obrębie sądownictwa poważne reformy. Okazuje się bowiem, że roczny odpływ pracowników kształtuje się na poziomie ok. 26% obecnej ilości asystentów sędziów i najniżej zarabiających innych pracowników i na poziomie 14% w przypadku urzędników sądowych.

Można także zaobserwować w roku 2016 **wyhamowanie tego trendu** –co powinno być wskazówką dla przedstawicieli władz państwowych odpowiedzialnych za funkcjonowanie również wymiaru sprawiedliwości. We wskazanym roku bowiem skierowane zostały do sądów znaczne środki na zwiększenie wynagrodzeń. Pomimo tego, że trafiły one do zaledwie 40% pracowników, gdyż służyły wyrównaniu nieuzasadnionej dysproporcji płacowych, **wywołały efekt zadowolenia i wzbudziły nadzieje pracowników, że może coś będzie się zmieniać na korzyść w ich sytuacji płacowej.**

Obecnie w sądach borykamy się z brakiem osób chętnych do pracy. Konkursy na staże urzędnicze albo pozostają nierozstrzygnięte albo nowozatrudnieni szybko odchodzą z pracy. Tym większym wyzwaniem jest znalezienie i utrzymanie pracowników z wiedzą specjalistyczną (m.in. informatyków). Proponowana w sądach płaca w najmniejszym stopniu nie przystaje do realiów na rynku pracy.

PODSUMOWANIE:

- ✓ **Blisko 66% osób zatrudnionych w sądach, stanowią asystenci sędziów, urzędnicy i inni pracownicy (obsługa).**
- ✓ **Wynagrodzenia zasadnicze 95% tych osób nie przekraczają kwoty 2.853,96 zł netto.**
- ✓ **Wynagrodzenia niemal wszystkich asystentów sędziów nie przekraczają kwoty 2.853,96 zł netto.**
- ✓ **Wynagrodzenia ponad 80% urzędników sądowych nie przekraczają kwoty 2.853,96 zł netto.**
- ✓ **Przerazająca liczba innych pracowników sądów (aż 90%!) otrzymuje wynagrodzenie zasadnicze nie przekraczające kwoty 1.808,10 zł netto.**
- ✓ **Wbrew przekazom medialnym zaledwie 5% pracowników sądów, których wynagrodzenia nie są uzależnione od kwoty bazowej zarabia powyżej 2.853,96 zł netto.**